

Staršie byty zdraželi – dopyt sa opäť pozerá na menšie byty

V treťom štvrtroku 2017 sme na sekundárnom trhu s bytmi zaznamenali opätovný cenový rast po tom, ako v prvom polroku 2017 ceny starších bytov skôr stagnovali. V závislosti od slabšej novej ponuky na trhu s novostavbami sa dopyt po bytoch opäť viac obracia na sekundárny trh, ktorý predstavuje zásobu cenovo atraktívnejšieho a dostupnejšieho bývania.

Priemerná jednotková cena bytov na sekundárnom trhu dosiahla počas tretieho štvrtroku 2017 výšku 2241,04 eur/m² s DPH. Oproti predchádzajúcemu kvartálu sa tak jednalo o silný, 5%-ný nárast jednotkovej ceny. Medziročne však tento rast predstavoval takisto 5%, keď ceny prvý krát výraznejšie poskočili po roku stagnácie.

Primárnym dôvodom cenového rastu bolo Staré Mesto, kde sme v ponuke zaznamenali byty medzikvartálne drahšie až o 9%. Znamená to, že oproti druhému štvrtroku poskočila ich cena z 2392 na

2743 eur/m² s DPH. Jednalo sa tu o naozaj výrazný rast, o ktorom sa však nedá povedať, že nebol očakávaný. Staršie byty v Starom meste boli oproti ponuke novostavieb výrazne lacnejšie. Priemerný rozdiel v cene na m² s DPH za Bratislavu za posledný rok dosahoval okolo 350-400 eur. V Starom Meste však tento rozdiel predstavoval 750-850 eur. S rastúcimi cenami novostavieb bolo len otázkou času, kedy tento cenový rast dobehne aj Staré mesto. V treťom štvrtroku sa tento rozdiel znížil na 525 eur, značne menej ako v predchádzajúcich kvartáloch. Okrem toho sme v Starom

V tomto čísle:

ECB predlžuje kvantitatívne uvoľňovanie do septembra 2018

V Českých parlamentných voľbách jasne zvíťazila strana ÁNO

České automobilky sa blížia k 1,4 miliónu vyprodukovaných vozidiel

Reálne mzdy vo Veľkej Británii klesli

Dopyt po rope do roku 2020 prekročí 100 miliónov barelov denne

Americké automobilky chcú NAFTAU

Klesla nezamestnanosť na Slovensku kvôli dohodám?

Meste pozorovali zvýšenie počtu bytov s kompletnou rekonštrukciou, pričom počet bytov v pôvodnom stave ubudlo. Na základe tohto môžeme predpokladať, že sa staršie byty v Starom Meste s nižšou cenou a horším stavom rýchlejšie vypredali a v ponuke ostali tie drahšie. Okrem toho faktorom cenového rastu bol aj mierny nárast ponuky novostavieb z druhej ruky.

Okrem Starého Mesta sme vyšší medzikvartálny rast videli aj v Novom Meste. Konkrétne sa jedná o 5%-ný nárast. Podobne ako

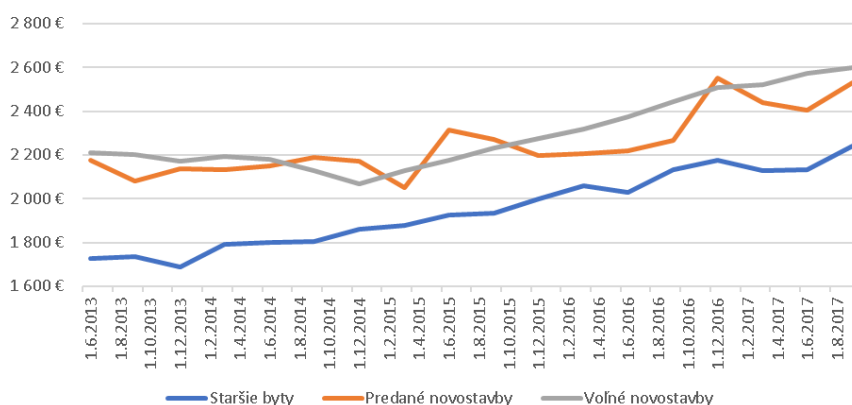
Tabuľka: Špecifiká ponuky bytov na sekundárnom trhu počas 3.Q. 2017

Obvod	priemerná výmera	priemerná cena na m ² s DPH	priemerná absolútna cena s DPH
BA I	81,87	2 742,57 €	219 097,30 €
BA II	61,35	2 172,81 €	127 896,98 €
BA III	70,93	2 292,51 €	159 019,86 €
BA IV	65,37	2 057,55 €	133 031,59 €
BA V	60,00	2 126,72 €	122 660,12 €
Celkový súčet	66,05	2 241,04 €	145 036,44 €

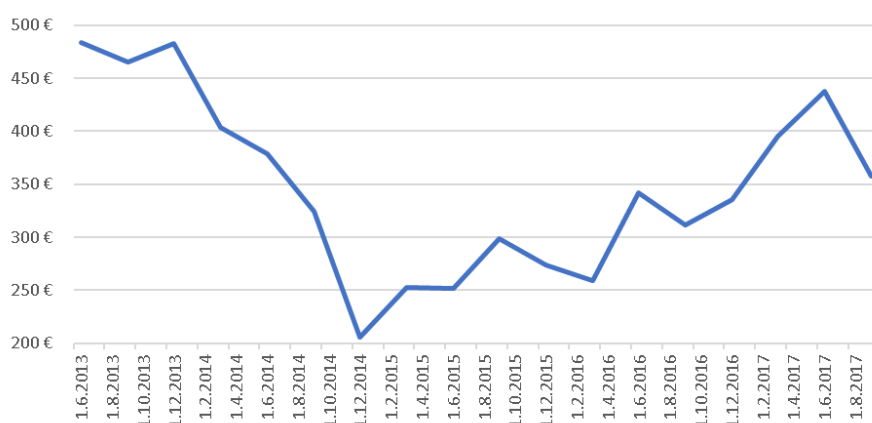
v Starom Meste aj tu ceny posledný rok skôr stagnovali, no výrazne drahšie novostavby (v priemere o 550-600 eur/m² s DPH) cenu začali ťahať smerom nahor. Podobný vývoj sme videli v Petržalke, kde bol medziročný rast cien na sekundárnom trhu najvýraznejší (10,7%). Novostavby vrátane Slnecnic (ktoré sú najväčším tvorcom ceny v okrese BA V) zdvihli jednotkové ceny. Keď k tomu pridám skutočnosť, že sa ponuka bytov v tomto okrese obmedzila defacto len na zopár projektov predávajúcich byty z papiera, tak vidíme dôvod cenového rastu starších bytov. V okresoch BA II a BA IV bol medziročný cenový rast najmenej výrazný (do 5%) zatiaľ čo medzikvartálne nedošlo k výraznejšej zmene v ani jednom z nich. Vyplýva to z menšieho rozdielu medzi cenami starších bytov v porovnaní s ostatnými okresmi.

Z hľadiska priemernej rozlohy sa na sekundárnom trhu s novostavbami v Bratislave nachádzali o niečo väčšie byty ako v predošlom kvartáli. Priemerná rozloha sa zvýšila oproti predchádzajúcemu štvrtroku o 1,7 m² resp. o 2,6%. Medziročne však bola o 11,21% nižšia. Zmenšovanie ponuky bytov na sekundárnom trhu vyplývalo z vysokého cenového rozdielu medzi novostavbami a staršími bytmi. V prípade bytu o veľkosti 80 m² predstavoval rozdiel v absolútnej cene 30-35 tisíc eur. Z tohto dôvodu sú v segmente väčších bytov stále populárne byty zo sekundárnej ponuky. Pri menších bytoch to však bolo naopak. Za posledný rok a pol do ponuky pribúdalo stále väčšie množstvo malých, jedno a dvojizbových novostavieb. O tie bol zo strany zákazníkov najvyšší dopyt, a to až do takej miery, keď v druhom kvartáli 2017 53% predaných bytov predstavovali len dvojizbáky. V treťom kvartáli 2017 sa však predaj dvojizbákov na primárnom trhu s novostavbami značne zmenšil, čo bolo spôsobené obmedzenou ponukou nových bytov

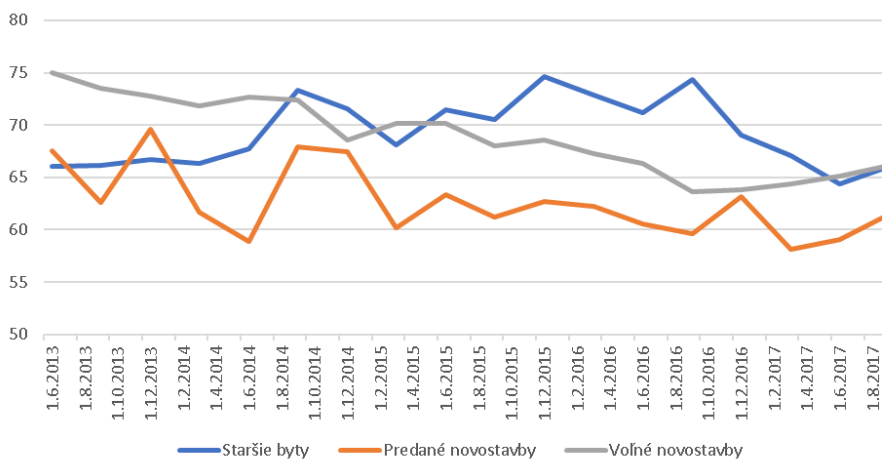
Graf: Porovnanie vývoja jednotkovej ceny novostavieb a bytov zo sekundárnej ponuky v Bratislave (ceny sú vrátane DPH)

Graf: Rozdiel medzi jednotkovou cenou novostavieb a bytov zo sekundárnej ponuky v Bratislave

Graf: Vývoj priemernej rozlohy bytov v Bratislave

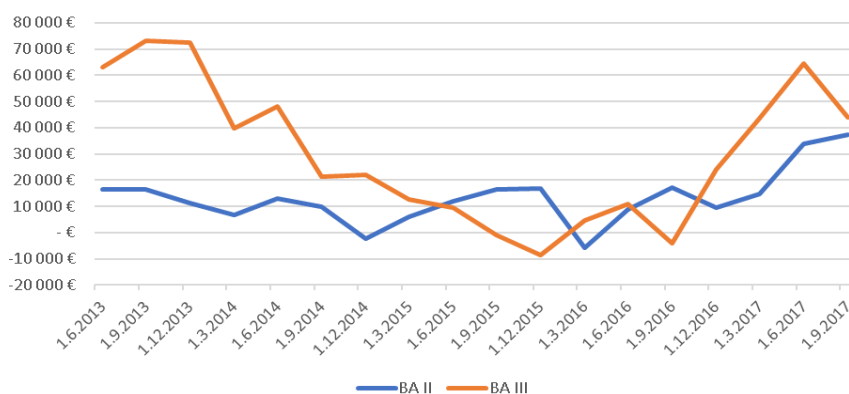

v tomto segmente. Ako dôsledok takéhoto vývoja na primárnom trhu sa opäť zvýšil dopyt po dvojizbákových na trhu so staršími bytmi. Tie sa rýchlejšie vypredávali, čo spôsobilo nárast priemernej rozlohy.

Mierny rast rozlohy a jednotkovej ceny prirodzene nasledoval aj rast absolútnej ceny, ktorá medzikvartálne vzrástla o 8,38% na 145 036,4

eur s DPH. V porovnaní s novostavbami sa tak dostáva na zhruba o 20 tisíc nižšiu úroveň. Priemerná rozloha ponuky bytov na primárnom a sekundárnom trhu pritom dosiahla rovnakú úroveň. Zaujímavé sú však veľké cenové rozdiely medzi novými a staršími bytmi v okresoch BA II a BA III. V okrese BA III predstavoval tento rozdiel 45 tisíc eur, čo bolo dané

Graf: Rozdiel medzi absolútnou cenou novostavieb a bytov zo sekundárnej ponuky v okresoch BA II a BA III

jednak spomínanou vyššou jednotkovou cenou novších bytov ako aj tým, že ponuku starších bytov tvorili menšie byty. V prípade okresu BA II nie je rozdiel v jednotkovej cene medzi novými a staršími bytmi taký veľký, no ponuku starších bytov v priemere tvoria podstatne menšie byty. Toto vytvára rozdiel v absolútnej cene. V okrese BA II ponuka menších bytov existuje, no z dôvodu vysokej jednotkovej ceny (len o 250 – 300 eur na m² vyššej ako v prípade novostavieb) tieto byty ostávajú v ponuke a kupujúci sa preto viac orientovali na novostavby. Pokiaľ v tomto okrese v blízkej budúcnosti nepribudne dostatočná nová ponuka menších bytov, tak sa kupujúci budú stále viac sústreďovať na staršie byty.

Priemerná výška mesačného prenájmu vrátane energií dosiahla počas tretieho štvrťroku 2017 716,25 eur pri priemernej rozlohe 68 m². Oproti predchádzajúcemu kvartálu sa jedná o 6,6%-ný nárast, ktorý však bol spôsobený skutočnosťou, že sa v ponuke prenájmov nachádzali v priemere väčšie byty. Počas prvej polovice roku 2017 sa v priemere na prenájom ponúkali byty o veľkosti 62 m². V treťom štvrťroku to bolo o 6 m² naviac. Menšie byty teda

z ponuky prenájmov miznú rýchlejšie a môžeme predpokladať, že je o ne väčší dopyt. Čo sa týka zloženia ponuky bytov na prenájom,

Tabuľka: Ceny prenájmu vrátane energií podľa izbovosti a jednotlivých okresov

Okres/izbovosť	1	2	3	4	5	Spolu
BA I	562,55 €	734,74 €	1 084,91 €	1 716,96 €	2 230,00 €	920,23 €
BA II	449,63 €	602,80 €	749,78 €	856,00 €	1 775,00 €	618,42 €
BA III	461,11 €	622,65 €	822,11 €	1 084,74 €	1 350,00 €	697,21 €
BA IV	433,58 €	617,29 €	780,18 €	990,00 €	1 790,00 €	690,49 €
BA V	445,60 €	616,36 €	704,38 €	785,45 €		620,36 €
Spolu	475,18 €	639,46 €	838,70 €	1 211,01 €	1 855,38 €	716,25 €

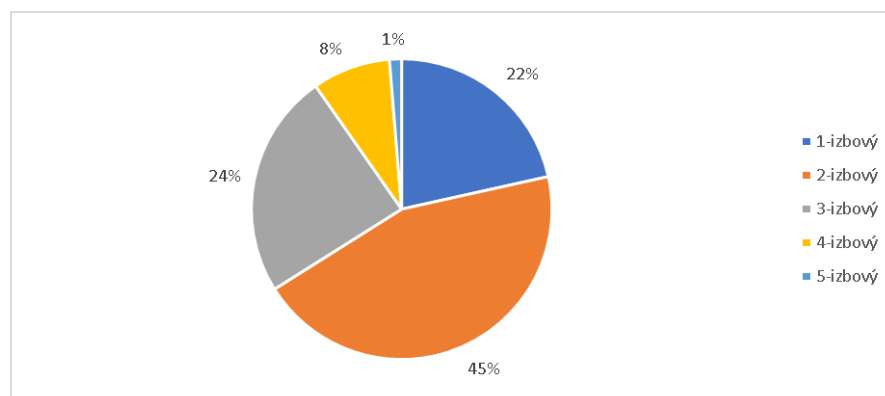
45% tvorili dvojizbové byty, 24% trojizbové, 22% jednoizbové a štvor a päťizbové byty predstavovali 9%. Z hľadiska ceny na m² s energiami nedošlo k žiadnym výrazným zmenám, a cena tak ostala na úrovni 11,24 eur/m², okolo ktorej osciluje posledné 3 štvrťroky.

Ceny bytov ponúkaných na sekundárnom trhu sa v treťom štvrťroku zvýšili po ročnej stagnácii. Ako sme videli, tento rast bol ťahaný predovšetkým novostavbami. Tie síce cenovo nerastú už takým rýchlym

tempom ako v roku 2016 a 2017, no staré byty zas počas posledného roku stagnovali, a preto bolo len otázkou času, kedy opäť začnú dobiehať novostavby. Týkalo sa to najmä starších bytov v okresoch BA I a BA III. Ďalším dôvodom je výpredaj menších, štartovacích novostavieb a nedostatok novej ponuky. Keď v tomto segmente chýbajú novostavby, tak sa kupujúci viac obracajú na sekundárny trh. Vypredanie lacnejších malých bytov v sekundárnej ponuke tlačilo na rast jednotkových cien, čo mohlo byť hlavným dôvodom ich rastu v treťom štvrťroku. Rozdiel medzi staršími a novými bytmi je viditeľný

najmä v absolútnych cenách a hovorí o tom, že v ponuke novostavieb, najmä v okresoch BA II a BA III, chýbajú malé štartovacie byty. Z tohto vyplýva, že ceny bytov na sekundárnom trhu sú do značnej miery ovplyvňované cenami novostavieb. Pokiaľ sa ponuka novostavieb v najbližšej dobe nerozšíri o dostatočné množstvo nových projektov, najmä takých, čo ponúkajú štartovacie byty, tak je možné, že sa dopyt bude pozeráť stále viac na staršie byty, čo spôsobí ďalší nárast ich cien. (rb)

Graf: Skladba ponuky bytov na prenájom podľa izbovosti

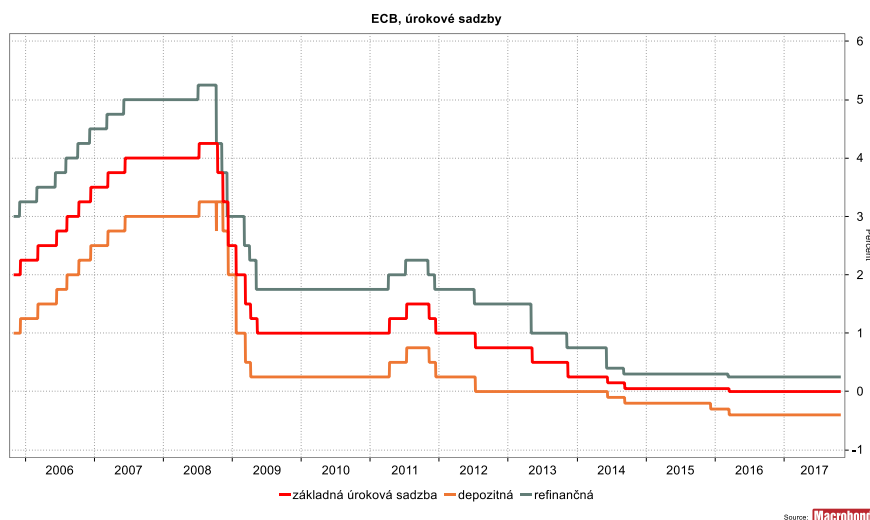

ECB predlžuje kvantitatívne uvoľňovanie

Po svojom zasadnutí ECB rozhodla, že úrokové sadzby ostanú nezmenené, teda základná úroková sadz-

ba je na úrovni 0 %, refinančná 0,25 % a depozitná – 0,40 %. Nákup aktív bude pokračovať do konca tohto

roku 2017 tempom 60 miliárd eur mesačne. Pôvodne sa mal program kvantitatívneho uvoľňovania skončiť v už tomto roku, no ECB ho predlžuje do septembra 2018, s tým rozdielom, že zníži objem nakupovaných aktív na 30 miliárd mesačne. HDP rastie, banka má však stále obavy o nižšiu mieru inflácie, ktorá v septembri medziročne rástla 1,5 % tempom. V prípade nízkej inflácie banka rozšíri alebo predĺži kvantitatívne uvoľňovanie. Na rozhodnutie ECB reagovali aj trhy. Euro kleslo oproti doláru na úroveň 1,16 dolárov. (sj)

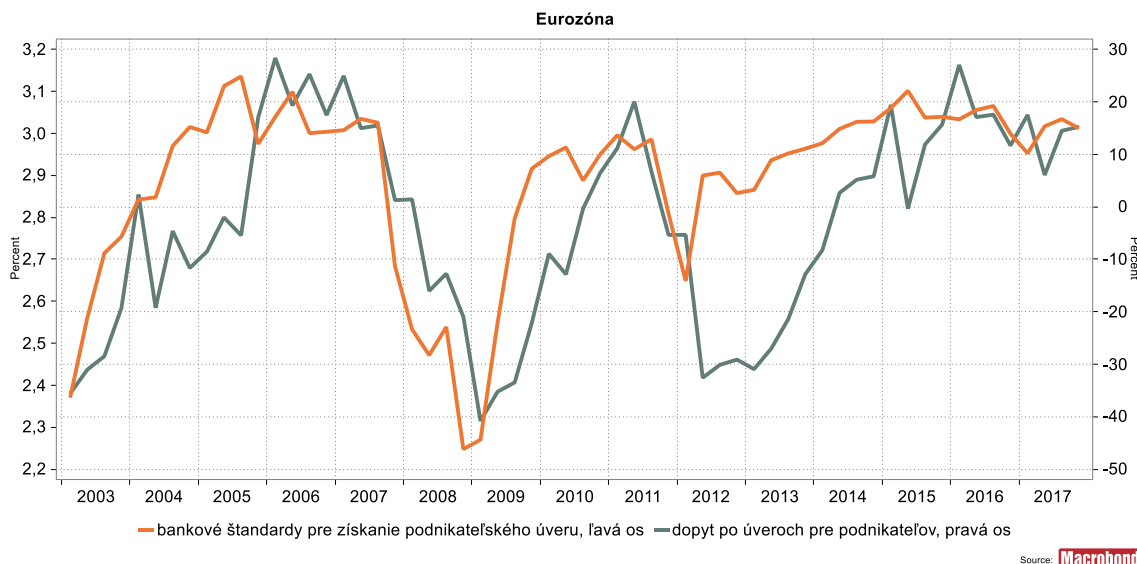

V treťom kvartáli rástol počet úverov v eurozóne

ECB zverejnila informácie mapujúce podmienky na úverovom trhu v eurozóne za tretí kvartál. V tomto kvartáli rástol počet úverov, podporovaný silným dopytom. Oproti druhému kvartálu sa vo väčšine bánk eurozóny sprísňovali bankové štandardy pre získanie úveru pre podniky. Dopyt po týchto úveroch rástol len mierne. V rámci najväčších krajín eurozóny sa štandardy pre získanie úveru pre podnikateľov sprísňovali v Nemecku a Španielsku, nemenili sa vo Francúzsku, a zvoľňovali sa v Taliansku. Menšia tolerancia voči riziku sa odráža v prísnejších zmluvách hlavne v prípade úverov s malými a strednými podnikmi. Podmienky sa zmierňovali pre získanie spotrebiteľského úveru. Dopyt po spotrebiteľských úveroch sa zvyšoval nielen kvôli zmierňovaniu štandardom pre získanie tohto úveru,

ale pomohli tomu aj nízke úrokové sadzby, základná sadzba ECB sa drží na nulovej úrovni a depozitná sadzba je – 0,4 %. Vo väčšine krajín EU sa výrazne znížili podmienky pre získanie úveru na nehnuteľnosť, v najbližších mesiacoch by sa to malo prejavovať na zvýšenom dopyte po týchto úveroch. ECB mapuje situáciu v 141 vybraných bankách v eurozóne. Graf ukazuje vývoj podnikateľských úverov. Bankové štandardy sa určujú na základe podielu medzi bankami, ktoré úverové štandardy sprísňovali a medzi bankami, ktoré úverové štandardy zmiernili. Teda v prípade pozitívne-

ho percenta sa vo viacerých bankách štandardy sprísňovali, ako to môžeme vidieť na príklade z roku 2009 a naopak. Podobne sa vyvíja dopyt, ako podiel bánk, ktorým sa dopyt zvýšil a podiel bánk, ktorým sa dopyt po úveroch znížil. Dopyt sa zvyšoval z dôvodu ekonomických cyklov a zvyšovania respektíve znižovania úrokových sadzieb, bankové štandardy na to nemali veľký vplyv. (sj)

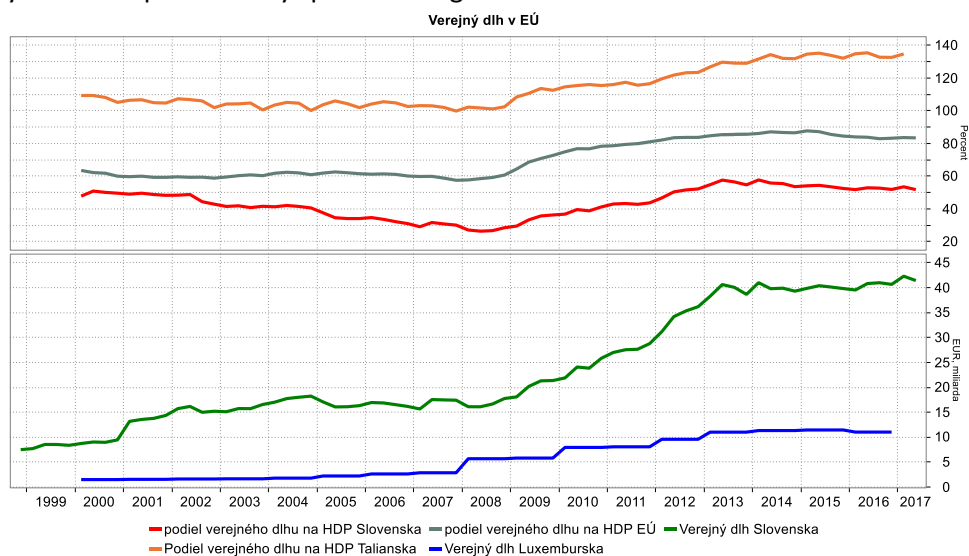

Verejný dlh EÚ

Dlh verejnej správy je vymedzený ako hrubý dlh celého sektora verejnej správy na konci štvrtroka (v nominálnej hodnote). V eurozóne sa deficit verejných financií medzikvartálne znížil z úrovne 2,1 % HDP na 1,5 % HDP a v rámci celej EÚ klesol z 2,4 % na 1,7 % HDP. Verejný dlh eurozóny klesol z 89,9 % (10,69 bil. eur) HDP v decembri 2015 na 88,9 % (10,57 bil. eur) v decembri 2016 a v rámci celej EÚ sa znížil z 84,5 % HDP (13,86 bil. Eur) na 83,2 % HDP (13,64 bil. eur). Na Slovensku deficit verejných financií vlni klesol na 2,2 % HDP z úrovne 2,7 % HDP, na ktorej bol v roku 2015. Slovenský verejný dlh sa znížil z 52,3 % HDP na 51,8 % HDP (42,36 mld. eur). Poklesy boli spôsobené rastom HDP vo všetkých členských krajinách, nakoľko ekonomika týchto štátov vykazuje dlhodobý rast. Najväčšie prebytky verejných financií v roku 2016 dosiahli Luxembursko (1,6 % HDP; 0,96 mld. eur), Malta a Švédsko (zhodne 1,1 %), Nemecko (0,8 %; 27,73 mld. eur). Tri krajiny mali záporný deficit verejnej správy na úrovni 3 % HDP alebo vyšší. Išlo o Španielsko (-4,5 %), Francúzsko (-3,4 %) a Rumunsko (-3 %). Najnižší verejný dlh v závere roka 2016 v pomere k HDP mali Estónsko (9,4 %; 2,18 mld. eur), Luxembursko (20,8 %; 12,47 mld. eur), Bul-

harsko (29 %; 15,20 mld. eur). Najvyšší dlh má stále Grécko (180,8 %; 351,76 mld. eur), Taliansko (132 %; 2,44 bil. eur) a Portugalsko (130,1 %; 266,13 mld. eur). V roku 2016 boli vládne výdavky v eurozóne na úrovni 47,6 % HDP (7,81 bil. eur) a príjmy vo výške 46,1 % HDP (7,32 bil. eur). V rámci EÚ boli vlni vládne výdavky na úrovni 46,3 % HDP a príjmy sa rovnali 44,7 % HDP. V porovnaní s jarnou notifikáciou po 1. kvartáli došlo k úprave schodku verejných financií za rok 2016. Za revíziou stoja nižšie príjmy z firemnej dane, či Eurostatom realizovaná reklasifikácia príjmov z dividend. Z dlhodobého hľadiska je znižovanie dlhu pozitívnu informáciu, pretože čím vyšší dlh majú štáty EÚ, tým sa znižuje schopnosť vlády pružne reagovať

na aktuálne potreby, nakoľko úroky spojené so splácaním dlhu obmedzujú výdavky v iných oblastiach. S rastúcim dlhom navyše veritelia požadujú aj vyššie úrokové sadzby ako výsledok rastúceho rizika nesplatenia dlhu. Verejný dlh má svoje klady aj zápory. Medzi negatíva patrí to, že bude veľkým zdedeným bremenom pre budúce generácie. Toto bremeno sa prejaví v nižšej akumulácii kapitálu a ovplyvnení hraníc výrobných možností. Budúce generácie budú musieť platiť vyššie dane na financovanie úrokov z verejného dlhu. Medzi kladné stránky patrí predovšetkým to, že pomáha stabilizovať ekonomiku v určitých jej fázach správnym použitím a splácaním deficitu prostredníctvom štátnych obligácií. (mr)

Proticyklický kapitálový vankúš sa bude zvyšovať

Banková rada sa rozhodla zvýšiť proticyklický kapitálový vankúš na 1,25 % s účinnosťou od 1.8.2018. Od 1.8.2017 je kapitálový vankúš na úrovni 0,50 % a je určený pre systémovo dôležité finančné inštitúcie. Znamená to, že banky musia mať rezervu vo výške 1,25 % svojho kapitálu. Ak sa navýši táto rezerva, tým je vyššia schopnosť banky absorbovať straty. Jedným z cieľom NBS je obmedziť nadmernému úve-

rovému rastu a zamedziť stratu trhovej likvidity subjektov. Úvery pre domácnosti rástli medziročným tempom 13,4 %, úvery pre podnikateľov rástli o 10 %, čo je najrýchlejšie tempo od roku 2009. Rastom úverov pomáhajú nízke úrokové sadzby a nízka nezamestnanosť. Dlh domácností k HDP sa vyrovnal tempu rastu dlhu z pred krízy v roku 2008. Aj z tohto dôvodu NBS zriadila opatrenia. Kapitálový van-

kúš bol zriadený vďaka dohode Basel III, ktorá bola zavedená po kríze v roku 2009, kedy sa odhalili nedostatky bánk nedisponovania vlastným kapitálom, ktorý spôsobil problémy. (sj)

České automobilky sa blížia k novému rekordu

Minulý rok sa vyrobilo v ČR 1,344 miliónov osobných automobilov, tento rok sa predpokladá, že sa výroba zvýši na 1,4 miliónov kusov. Automobilky majú prispieť aj k zvýšeniu exportu áut, ktorý bol v roku 2016 vo výške 18,7 miliárd dolárov a predstavoval najväčší exportný tovar ČR. Najviac sa autá

exportujú do krajín EU – Nemecka, Francúzska, Spojeného kráľovstva a Talianska. Produkciu áut poháňa silnejší dopyt nielen zo zahraničia ale aj priamo z ČR. Automobilky však bojujú s problémom nedostatku pracovných síl. Zamestnávateľia tak budú nútení zvýšiť mzdy, aby zatraktívili prácu

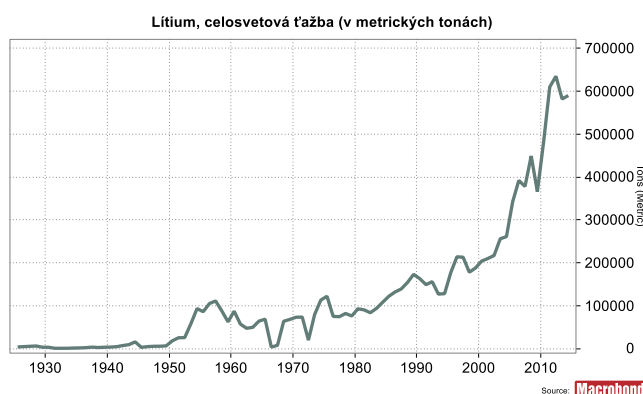
v automobilovom priemysle, alebo začnú prijímať ľudí zo zahraničia. V roku 2016 bol v letných mesiacoch zaznamenaný výrazný pokles a následný nárast produkcie oproti minulému roku, ktorý bol spôsobený posunom celozávodných dovoleniek. (sj)

Česko sa môže stať jedným z najväčších producentov lítia

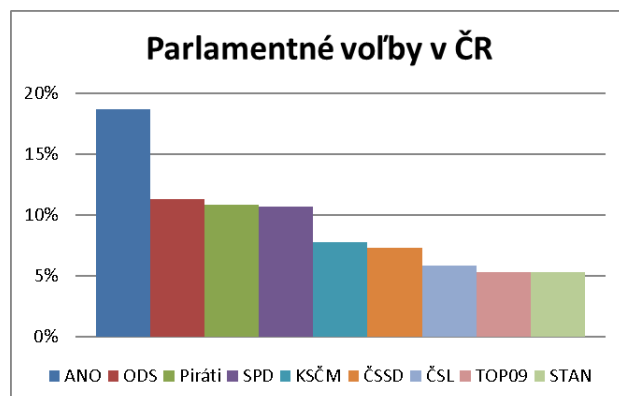
V ČR dostala firma Cínovecká depozitárne povolenie k ťažbe lítia v Krušných horách. Na základe nových nálezísk sa o ďalšie povolenie pokúša firma Geomet. V tomto severočeskom kraji je miera nezamestnanosti najvyššia v rámci celej ČR. Pokiaľ by sa lítium nielen ťažilo, ale aj spracovávalo, znamenalo by to zníženie nezamestnanosti ešte vo vyššej miere. ČR patrí ku krajinám, ktoré majú najväčšiu zásobu lítia na svete. Odhaduje sa, že jeho

zásoby predstavujú 1,2 až 1,4 miliónov metrických ton. Dopyt po lítii sa každým rokom zvyšuje, pretože je potrebné pri výrobe batérii do elektromobilov. Kým v roku 2012 bol počet elektromobilov v užívaní nad 100 tisíc, v roku

2016 prekročil 1 milión kusov. (sj)

V českých voľbách jasne zvíťazila strana ÁNO

Vítazom parlamentných volieb 2017 v Českej republike sa stala Strana ANO, ktorej predsedom je Andrej Babiš, so ziskom 29,64 % (vo voľbách 2013 18,65 %). Naopak, prekvapivo nízky počet hlasov dostala doteraz vládnuca strana ČSSD so ziskom 7,27 % (v roku 2013 20,45 %). Do parlamentu sa okrem týchto dvoch strán dostali strany ODS (11,32 %), Piráti (10,79 %), SPD (10,64 %), KSČM (7,76 %), KDU – ČSL (5,80 %), TOP09 (5,31 %), a STAN (5,18 %). Prvou z možností vytvorenia koalície je tzv. modrá

podobné je zrejme vytvorenie tzv. bahamskej koalície zlozenej zo strán ANO, Piráti a KDU-ČSL, ktorá by mala 110 mandátov. Uvažuje sa tiež aj o vytvorení modro-čierno-oranžovej koalície zlozenej zo strán ANO, Piráti a ČSSD, ktorá by mala v Snemovni 115 kresiel. Od koalície vedenej ANO sa očakáva, že prinesie posilnenie rozpočtovej disciplíny prostredníctvom zníženia počtu ministerstiev, boja s daňovými únikmi a využívania efektívnych nástrojov z oblasti informačných technológií. Zlepšený výber daní by

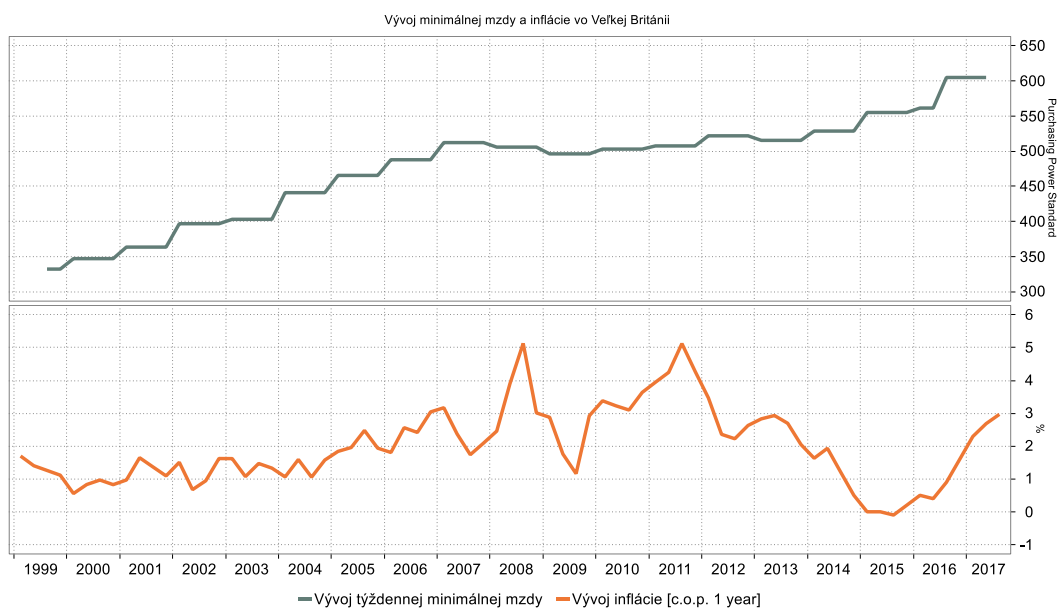
mal prispieť k poklesu pomeru štátneho dlhu k HDP a kompenzovať rozpočtové dôsledky plánovaného zníženia dane z pridanej hodnoty pri vybraných položkách a možných tlakov na zvyšovanie sociálnych výdavkov. Predpokladá sa tiež, že nová vládna koalícia bude presadzovať politiku ústretovú k podnikateľskému sektoru, a to v podobe znižovania byrokracie, posilňovanie transparentnosti verejných nákupov či zvýšených výdavkov na dopravnú infraštruktúru. Česi vyjadrili pri svojej voľbe jasný euroskepticizmus. S výnimkou ČSSD a Top 09 obsadia český parlament po novom strany, ktoré majú zväčša protieuroský program. Je vysoko pravdepodobné, že sa v Česku nájde politická vôľa zmeniť spôsob vypísania referenda. Ak sa podarí prijať zákon o možnosti vyhlásenia celoštátneho referenda, mohlo by to mať pre Európu nečakané dopady. (mr)

Reálne mzdy britských domácností klesajú

Rast príjmov domácností vo Veľkej Británii je naďalej pomalší ako inflácia. Je to aj napriek tomu, že miera nezamestnanosti v krajine zostáva na najnižšej úrovni za 42 rokov. Priemerné týždenné zárobky vrátane odmien počas júna až augusta medziročne stúpili o 2,2 %. Inflácia vo Veľkej Británii dosiahla v auguste výšku 2,9 % a v septembri 3 %, čo je najvyššia hodnota od roku 2012. Zrýchľovanie inflácie, spôsobené predovšetkým poklesom kurzu libry po hospodárskom rastu, pretože mzdy nedokázali udržať krok s rastúcimi životnými nákladmi. BoE v septembri naznačila, že inflácia v októbri prekročí hranicu 3 %. To je viac ako banka očakávala ešte pred mesiacom, keď predpoveda-

la, že inflácii bude trvať vyše tri roky, kým sa vráti k jej cieľovej 2 % hranici. Čo sa nezamestnanosti týka, počet nezamestnaných počas júna až augusta sa medzištartálne znížil o 52 tis. na 1,44 mil. Miera nezamestnanosti v krajine tak klesla o 0,2 % na úroveň 4,3 %, čiže bo-

la najnižšia od roku 1975. Rast reálnych príjmov britského obyvateľstva môže spôsobiť znižovanie spotreby, čo môže v konečnom dôsledku znížiť životnú úroveň spotrebiteľov. (mr)

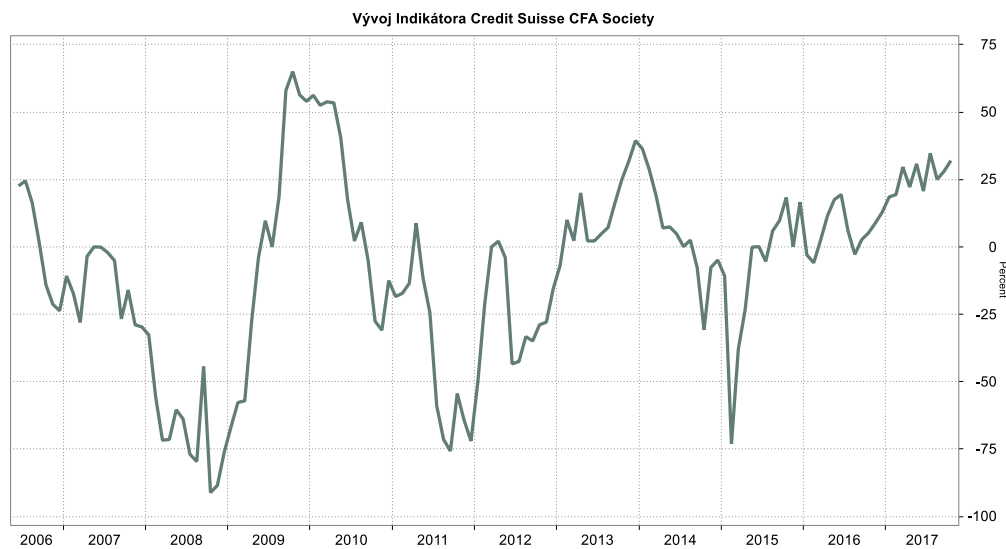
Source: Macrobond

Dôvera investorov vo Švajčiarsku ekonomiku rastie

Indikátor Credit Suisse CFA Society Švajčiarsko meria očakávania finančných analytikov pre švajčiarsku ekonomiku. Druhýkrát po sebe sa dostal na úroveň 32 bodov, čo je druhá najvyššia úroveň od januára 2014, keď jeho úroveň dosahoval 34,7 bodu. Z prieskumu vyplýva, že 36 % analytikov očakáva ďalšie zlepšenie a 60 % by nezmenilo ekonomickú situáciu vo Švajčiarsku v nasledujúcich šiestich mesiacoch. Súčasná situácia švajčiarskej ekonomiky bola tiež hodnotená pozitívne 48 % účastníkov prieskumu, čo je najvyššie percento od júla 2014. Finanční analytici očakávajú ďalšie znehodnotenie franku oproti euru a doláru a zvyšovanie cien akcií vo

Švajčiarsku. Investorom sa tak oplatí zo Švajčiarska exportovať tovar, keďže momentálne je frank dlhodobou podhodnotený v porovnaní s eurom a dolárom. Očakávania hospodárskeho rastu v nasledujúcom roku však vzrástli. V

septembri 46 % analytikov očakáva rast HDP Švajčiarska o 1,5 % až 2 % (výška HDP Švajčiarska je v stálych cenách 659 mld. dolárov). (mr)

Source: Macrobond

Septembrové PMI v Japonsku o niečo horšie

Index PMI je ukazovateľ hospodárskej aktivity. Odráža podiel nákupu manažérov v niektorých hospodárskych odvetvi, ktoré vykazujú lepšie obchodné podmienky ako v predchádzajúcom mesiaci. Najnovšie údaje PMI naznačili, že japonská ekonomika skončila v treťom štvrtroku pozitívne, ale v septembri stratila určitý impulz, čo bolo dôvodom pomalšieho rastu HDP (veľkosť HDP Japonska je 4,94 bil. dolárov) v treťom kvartáli. Rast pracovných miest sa medzitým zmiernil v súlade so spomalením podnikateľskej aktivity a inflačné tlaky sa zintenzívnili. Index japonskej kompozitnej

produkcie Nikkei sa v septembri medzimesačne znížil na 51,7 z 51,9 bodu, pričom zaznamenal najslabšie tempo rastu za posledný rok. Historické porovnania indexu PMI s HDP naznačujú, že v treťom štvrtroku vzrástla ekonomika štvrtročne o 0,5 %. Index výrobných manažérov spoločnosti Nikkei v Japonsku meria výkonnosť výrobného sektora a vychádza z prieskumu 400 priemyselných spoločností. Index výrobných nákupných manažérov je založený na piatich individuálnych indexoch s nasledujúcimi váhami: nové objednávky (30 %), výstup (25 %), zamestnanosť (20 %), dodacie leho-

ty dodávok (15 %). Napriek tomu, že PMI od augusta mierne vzrástol, rast nových obchodov sa v septembri spomalil. Avšak od augusta vzrástla dôvera podnikov, čo naznačuje, že firmy sa v nasledujúcich 12 mesiacoch stávajú optimistickjšími. Na raste medzimesačnom PMI Japonska sa najviac podieľali nové objednávky (z 920,52 mil. JPY na 1027 mil. JPY) a ťažobný priemysel (nárast o 6 %). Naopak, súkromné investície klesli medzimesačne z 4,5 % na 1,5 %. (mr)

Dopyt po rope stúpa

Celosvetový dopyt po rope do roku 2020 by mal podľa odhadov prekročiť úroveň 100 mil. barelov denne (momentálne je na úrovni 96,8 mil. barelov denne). Svetová produkcia ropy OPECu by sa mala počas najbližšieho roka pohybovať na úrovni 33,06 mil. barelov ropy denne, čo je o 230 000 barelov ropy denne viac, ako sa odhadovalo. Jedná sa o tretie navýšenie dopytu v posledných troch mesiacoch. Nadbytočná ponuka ropy sa z trhu postupne stráca, pričom dopyt rastie vďaka silnému ekonomickému rastu vo svete.

Neočakáva sa však prílišný rast ceny ropy, a preto sa odhaduje WTI na ďalší rok v pásme 50 – 55 dolárov za barel. Americká ropa WTI sa momentálne obchoduje okolo 51 dolárov za barel a Európska ropa Brent je pri 57 dolárov za barel. Produkcia z týchto 14 krajín OPECu v septembri klesla

na 32,75 mil. barelov denne, aj keď sa jedná o navýšenie dennej produkcie o 89 000 barelov. Negatívom pre cenu ropy ale stále zostáva vysoká produkcia v USA, ktorá rastie už niekoľko mesiacov v rade. Ak by cena ropy vzrástla k 60 dolárom za barel, americkí ťažiarci by znova ožili niektoré zatvorené vrty a ropy by bolo znova viac – to je negatívom pre vývoj ceny. Organizácia znížila rast produkcie z ostatných krajín na 940 000 barelov denne, čo je o 60 000 menej ako v minulom odhade. Ak by OPEC

aj naďalej dodával na trh rovnaké množstvo ropy ako v septembri, mohlo by to znamenať deficit tejto komodity v roku 2018. Zaujímavé bude sledovať, či na to bude cena ropy reagovať rastom, alebo zostane v predpokladanom pásme 50 – 55 dolárov za barel. (mr)

Celkový dopyt a ponuka ropy

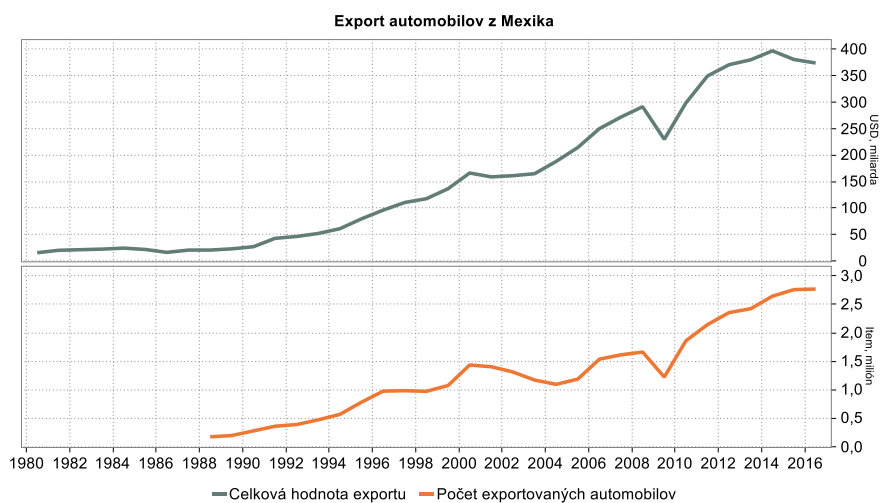
Source: Macrobond

Americké automobilky chcú zachovanie NAFTY

Veľké automobilky, dodávatelia a predajcovia automobilov v USA vytvorili novú koalíciu, aby naliehali na amerického prezidenta Donalda Trumpa, aby neodstúpil od Severoamerického dohody o voľnom obchode. Názov koalície je Driving American Jobs, v zastúpení spoločnosti General Motors, Toyota, Volkswagen, Hyundai a Ford. Snahou koalície je kampaň, ktorá má presvedčiť Biely dom a voličov, že pakt NAFTA je rozhodujúci pri zvyšovaní výroby a pracovných miest v automobilovom priemysle v USA. V poslednom kole rokovaní o opätovnom prerokovaní dohody s NAFTA minulý týždeň spoločnosťami Trump navrhol zmeny pravidiel pôvodu pre autá, ktoré sa používajú na určenie, koľko vozidiel sa vyrába na určitom mieste. Navrhované pravidlá boli považované za neudržateľné pre výrobcov automobilov, ako aj pre Mexiko a Kanadu. NAFTA podporuje každoročný obchod medzi tromi krajinami vo výške 1,2 bilióna dolá-

rov, a jej zrušenie by ohrozilo pracovné miesta v automobilovom priemysle v USA. Aby mohli byť osobné a nákladné autá predávané v Severnej Amerike bez cla, musí podľa súčasnej dohody NAFTA pochádzať 62,5 % materiálu použitého pri ich výrobe zo Severnej Ameriky. Trumpova vláda navrhuje zvýšiť tento pomer na 85 %, z toho 50 % má pochádzať z USA. Ročná pro-

dukcia automobilov v rámci NAFTA je nasledovná: USA 12,20 mil., Mexiko 3,60 mil. a Kanada 2,37 mil. Zrušenie dohody NAFTA by pre Mexiko znamenalo, že by prišlo o najväčší exportujúci tovar – autá, ktorých ročná produkcia je v hodnote 88,1 mld. a podiel na celkovom exporte je 23,6 %. (mr)

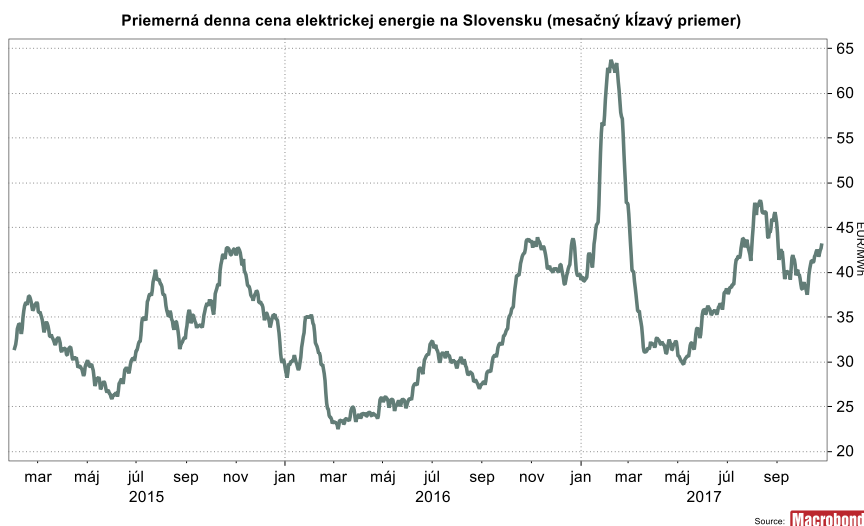

Nová daň z energií na Slovensku

Plyn, elektrina, ale aj uhlie budú od roka 2018 zaťažované novou spotrebnou daňou (tzv. ekologická daň). Znamená to, že každá megawatt hodina z energie bude zdanená sumou 2,31 eura. Cieľom EÚ je znížiť spotrebu palív, zvýšiť energetickú sebestačnosť a znížiť emisie (Slovenskí spotrebitelia sú zaťaženi

20 % daň z pridanej hodnoty, čo je viac ako niektoré iné krajiny EÚ). Dá sa preto predpokladať nárast cien. V roku 2016 na spotrebnej dani z plynu štát zarobil 26 mil. eur, z elektriny 12 mil. eur a ekologického uhlia len 411 000 eur. Na ceny elektriny a plynu tlačí aj trh. Na burzách zdražela

v posledných mesiacoch hlavne elektrina. V súčasnosti sa pohybuje okolo 40 eur za megawatthodinu, čo znamená medziročný nárast ceny o 40 %. Tento nárast by mohol spôsobiť zvýšenie cien elektriny o 2 %. Zavedenie tzv. ekologickej dane by zvýšila konečné ceny energií približne o 2 – 3 %, čo znamená ročný výdavok pre priemernú slovenskú rodinu vo výške 45 eur. V tomto smere je negatívom to, že nová daň nebude spotrebiteľov motivovať k úspore energií. Napr. by mohol motivovať takým spôsobom, že by zvýhodňoval úvery vo fonde na rozvoj bývania alebo dotácie na kúpu tepelných čerpadel, či solárnych panelov. Keďže spotrebitelia by si uvedomovali, že dane, ktoré odvádzajú sa im zároveň vrátia vo forme výhod, začali by viac šetriť na spotrebe, a tým pádom by sa ekologická daň stala bezpredmetnou. (mr)

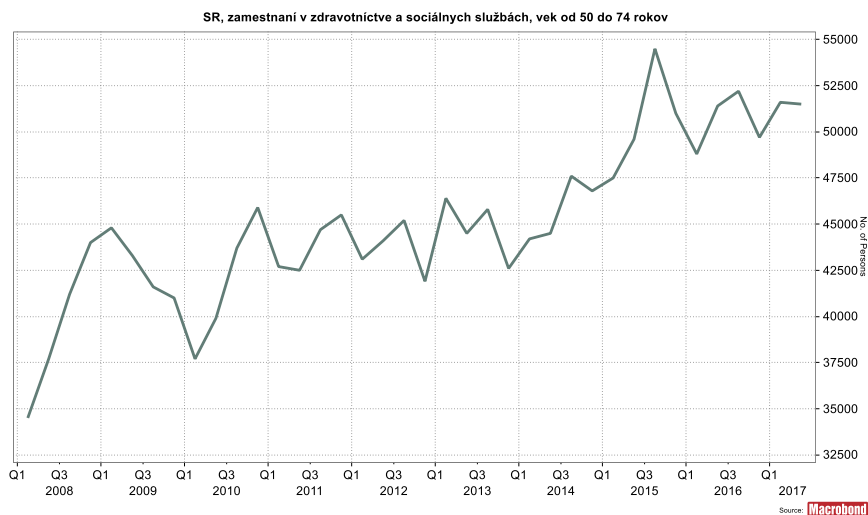

Slovenské zdravotníctvo v číslach za rok 2015

Národné centrum zdravotníckych informácií vydalo publikáciu, ktorá prezentuje slovenské zdravotníctvo v číslach za rok 2015. Počet zdravotníckych zariadení bol v roku 2015 cez 13 tisíc. Ich počet sa od roku 2013 takmer nezmenil, zvýšil sa približne o 70 zariadení. Najviac z toho sa zvyšoval počet lekární, o 200 na 1833 zariadení. Napriek

zniženému počtu predaných balení liekov sa zvyšovali doplatky pacientov, pretože náklady na liečbu sú čoraz drahšie. Z hľadiska personálnej stránky sa počet pracovníkov v zdravotníctve zvýšil z roku 2013 o 2 tisíc na 106 tisíc zamestnancov. V zdravotníctve sa bojuje s problémom nedostatku zdravotných sestier, ktorých počet sa zni-

žoval. Problémom je nielen nízka mzda, ale aj neprimeraný nízky počet sestier na počet hospitalizovaných pacientov. Povolanie sestier sa pre mladých ľudí stáva menej atraktívne, alebo toto povolanie odídu vykonávať do zahraničia, kde majú lepšie platové ohodnotenie. Veková štruktúra ukazuje, že lekárov, ktorí majú 65 rokov každým rokom pribúda. V roku 2015 ich bolo 10,4 % z celkového počtu lekárov, Za 10 rokov sa tento podiel zvýšil o 6 %. Okrem personálnych problémov sú viditeľné aj problémy, ktoré sa týkajú kvality vybavenia zdravotníckych zariadení. Aj na týchto príkladoch môžeme vidieť, že slovenské zdravotníctvo stagnuje. Pre lekárov a zdravotné sestry je dôležité vytvoriť motivačné prostredie, aby neodchádzali do zahraničia, a aby chceli pracovať v podmienkach, ktoré im budú poskytnuté. (sj)

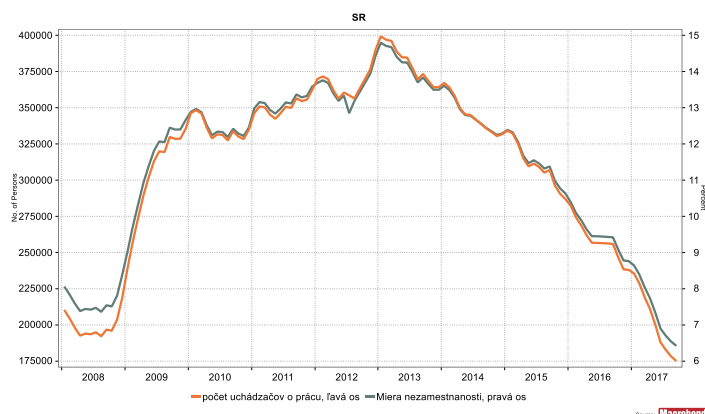

Klesla nezamestnanosť kvôli vyradeniu dohodárov?

Miera nezamestnanosti na Slovensku klesla v septembri 2017 medziročne o 3 % na úroveň 6,42 %. Počet disponibilných uchádzačov sa znížil približne o 80 tisíc osôb na 175 tisíc osôb. Čo sa týka voľných pracovných miest, medziročne sa zvyšovali o 30 tisíc na 74 tisíc. Najviac požadovanou profesiou sú ako aj pred rokom operátori a montéri strojov a zariadení. Hlavným problémom zamestnávateľov je stále nájst' kvalifikovaných pracovníkov na pracovné pozície, keďže kvalifikovaných uchádzačov o zamestnanie je nedostatok, čo potvrdzuje aj počet nekvalifikovaných pracovníkov, ktorých je zo všetkých uchádzačov o zamestnanie najviac. Takýto výrazný medziročný pokles nezamestnanosti bol spôsobený nielen ekonomickým rastom, ale z časti aj hromadným vyradovaním osôb z evidencie ÚPSVaR. V máji sa za-

viedla zmena, ktorá hovorí, že z evidencia sa majú vyradiť osoby, ktoré si privyrábajú na dohodu dlhšie ako 40 dní do roka. Pred zmenou platilo, že nezamestnaný smel pracovať na dohodu, pokiaľ mzda nepresiahla 75 % životného minima mesačne, čiže 148,57 eura. Počet vyradených z ostatných dôvodov, čiže počet tých, ktorí boli vyradení a neboli zaradení na pracovný trh, bol v apríli pred zmenou cez 4 tisíc, v máji po zmene stúpol na 5,3 tisíc a v júni bol na úrovni takmer 9 tisíc

osôb. Podľa týchto údajov táto zmena v zákone nemala na štatistiku až tak veľký vplyv ako sa očakávalo. Predpokladalo sa, že to bude mať širší dopad. Zníženie nezamestnanosti o 3 % je v konečnom dôsledku spôsobené hlavne dobrým stavom na trhu práce. Dá sa povedať, že nezamestnanosť je štruktúrálna, keďže na trhu chýbajú kvalifikovaní pracovníci, ale je aj cyklická, keďže sa ekonomika nachádza v expanzii a tak je nezamestnanosť v SR na jej najnižšej úrovni. (si)

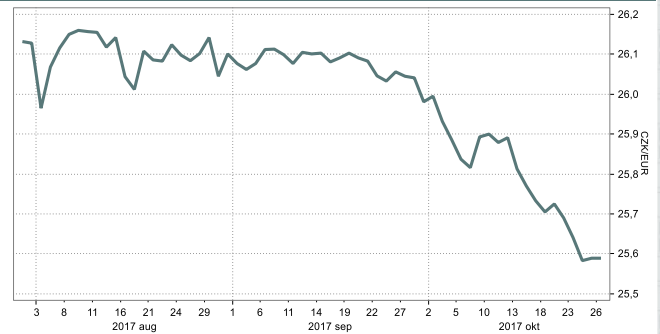

AKTUÁLNÝ VÝVOJ NA TRHOCH

EUR/USD

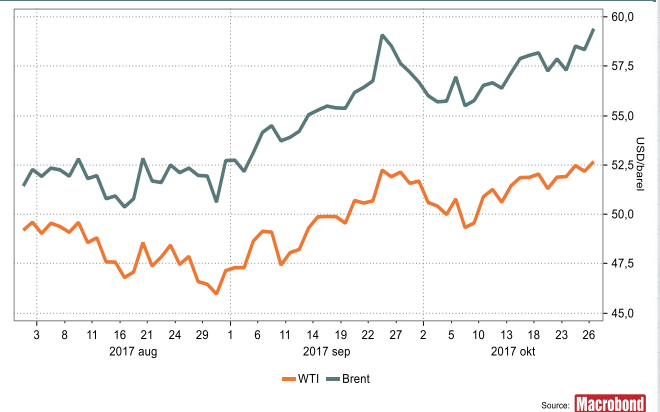
EUR/CZK

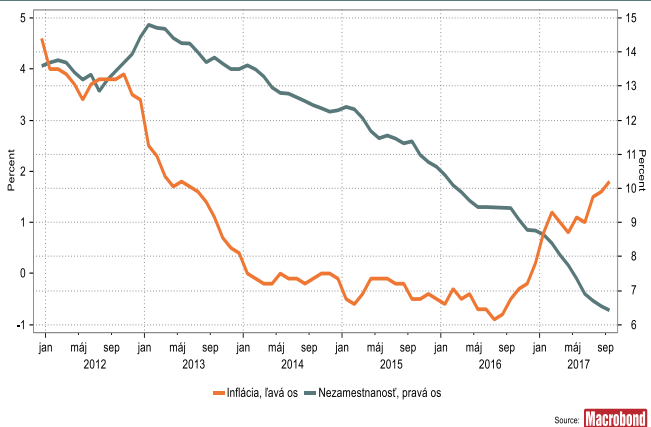
ZLATO

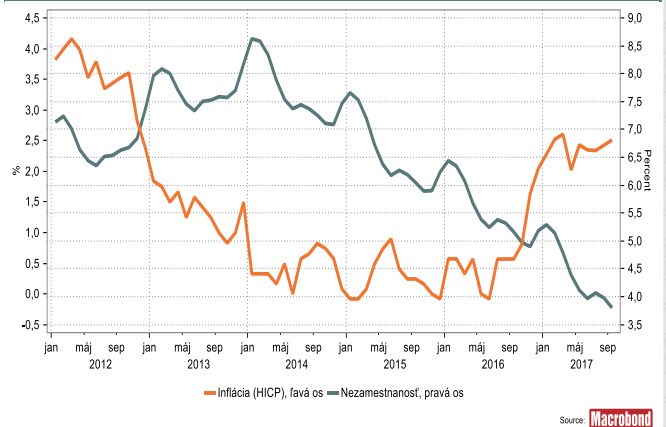
ROPA

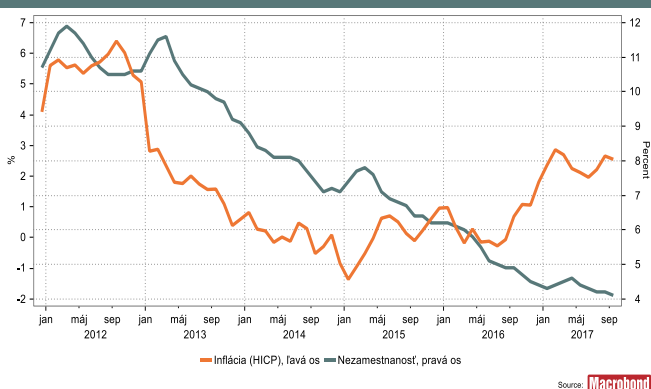
SLOVENSKO

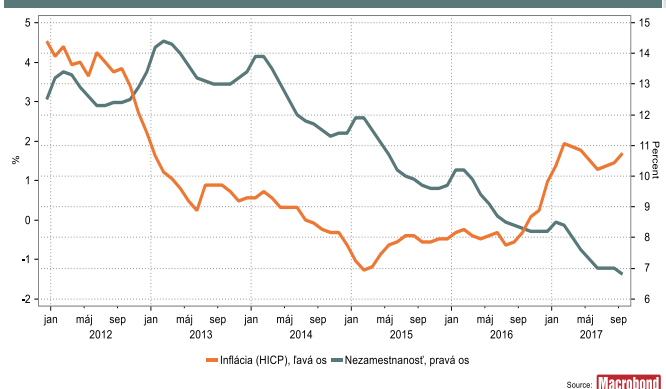
ČESKÁ REPUBLIKA

MAĎARSKO

POL'SKO

SPRÁVY Z FINANČNÝCH TRHOV

- Juhokórejský výrobca automobilov Hyundai Motor v treťom kvartáli evidoval medziročný pokles čistého zisku o 20 % z 833 mil. eur na 645 mil. eur. Automobilka eviduje pokles zisku už od záveru roka 2013, keďže obľúbenosť sedanov klesla, ale uvádzanie vozidiel SUV firmy Hyundai na trh bolo pomalé. Tržby juhokórejského výrobcu áut v treťom štvrtroku posilnili o 10 % na 18,3 mld. eur a prevádzkový zisk stúpol o 13 % na 908 mil. eur. Aj napriek dlhodobému poklesu zisku rastú každoročne tržby automobilky, čo znamená rast investícií a väčšia expanzia
- Argentínska ropná spoločnosť YPF plánuje v najbližších piatich rokoch vyčleniť investície v objeme okolo 30 mld. dolárov, od čoho si sľubuje zvýšenie produkcie ropy približne 26%. V rokoch 2018 až 2022 investuje do produkcie ropy a plynu z vlastných zdrojov okolo 21,5 miliardy dolárov. Ďalších 8,5 mld. dolárov by mali predstavovať investície prostredníctvom partnerstva YPF s ďalšími firmami. YPF je hlavnou zo spoločností, ktoré robia prieskum v bridlicovej formácii Vaca Muerta v Patagónii. Práve od ťažby bridlicovej ropy z tejto oblasti si Argentína sľubuje dosiahnutie pozície čistého vývozcu ropy.
- Počet zákazníkov O2 Slovakia sa v treťom kvartáli 2017 zvýšil na takmer 1,92 mil. Výnosy firmy vzrástli medziročne o takmer 8 % na vyše 196 mil. eur, pričom najrýchlejšie rástli výnosy z dátovej prevádzky, a to o vyše 31 %. Zisk pred úrokmi a zdanením (EBITDA) narástol v sledovanom období na 68 mil. eur. Najvýraznejšie rástol počet zákazníkov platiacich na základe faktúry, ktorých podiel na celkovej zákazníkovej báze vzrástol na 58,4 %. Priemerný mesačný výnos na zákazníka (ARPU) dosiahol v treťom štvrtroku u zákazníkov platiacich na základe faktúry 13,2 eura a u zákazníkov s predplatenou kartou 5,8 eura.

Tento dokument je publikovaný pre spoločnosti skupiny BENCONT , a môže byť reprodukováný a ďalej šírený len s jej písomným súhlasom. Informácie v tomto dokumente boli získané z externých zdrojov, ktoré boli spoločnosťou považované za spoľahlivé.

Matúš Jančura

Hlavný analytik, Bencont INVESTMENTS
jancura@bencont.sk

Jozef Prozbík

Analytik, Bencont INVESTMENTS
prozbik@bencont.sk

Analytici:

Nebesník Martin
Bruchánik Rudolf
Medvecová Mirka
Jánošíková Slávka
Repa Matúš

Vajnorská 100/A
831 04 Bratislava
www.bencont.sk

BENCONT INVESTMENTS

BENCONT GROUP

BENCONT DEVELOPMENT